

de betydning, at vi sikrer, at samarbejdet koncentrerer om områder, hvor vi har et nordisk værdifællesskab, og hvor vi har fælles interesser. Kravet er at videreudvikle et regionalt samarbejde, der på én og samme gang styrker det nordiske værdi- og kulturfællesskab og placerer det centralt både i den bredere europæiske sammenhæng og i vores nærområde.

Reformerne er forberedt. Den fælles arbejdsgruppe, som blev nedsat af statsministrene og Nordisk Råds Præsidium i Tromsø i november 1994, har til sessionen udarbejdet et oplæg om det nordiske samarbejdes fremtidige rolle og opgaver – »Nordisk samarbejde i en ny tid« er den meget betegnende titel på oplægget.

Formanden for den danske delegation til Nordisk Råd, hr. Hans Engell, og jeg selv har været de danske repræsentanter.

De ydre vilkår for nordisk samarbejde var i mange år uforandrede, men det ændrede sig radikalt med opbruddet i Europa efter 1989. Et udtryk for det er bl.a., at der ikke længere er tabuer i den nordiske udenrigs- og sikkerhedspolitiske debat.

Dernæst fulgte EØS-aftalen mellem EF og EFTA, som gjorde Finland, Island, Norge og Sverige til en del af det daværende EF's indre marked. Den foreløbige kulmination på de begivenheder, der tilsammen har skabt det, vi kan kalde den ny tid for det nordiske samarbejde, kom så i efteråret 1994, hvor Finland og Sverige ved folkeafstemninger traf beslutning om at tilslutte sig EU, mens Norge på samme måde traf beslutning om at stå udenfor.

I oplægget om reformer i det nordiske samarbejde i en ny tid foreslås det, at det fremtidige formelle nordiske samarbejde bygges op omkring tre søjler, nemlig det interne nordiske samarbejde, det europæiske og internationale spørgsmål og samarbejdet med Nordens nærområder. Allerede den erklæring, der blev vedtaget på de nordiske statsministres møde den 29. juni 1994, opregner de tre områder som centrale i det videre nordiske samarbejde. Forslaget om tre søjler i samarbejdet afspejler i sig selv de nye vilkår, som de senere års internationale udvikling har skabt for det nordiske samarbejde.

Indtil for få år siden var det formelle nordiske samarbejde identisk med det interne samarbejde imellem de fem lande og de tre selvstyrende områder. Nordisk samarbejde handlede næsten udelukkende om at knytte borgere, regeringer, parlamenter og organisationer osv. i Norden

tættere til hinanden. Det skal det formelle nordiske samarbejde også handle om i fremtiden, men vi skal samtidig se både os selv og det nordiske samarbejde i en større sammenhæng. Under nye vilkår skal vi søge at påvirke den internationale dagsorden med vore nordiske synspunkter og værdier.

I det interne nordiske samarbejde bør vi videreføre den udvikling i retning af øget koncentration, som indledtes med statsministrenes nyvurdering af det nordiske samarbejde i 1991-92. Indsatsen må samles om områder, hvor de nordiske lande har klare fælles interesser og fælles værdier. Den satsning på kultur, undervisning og forskning, som har været gældende de senere år, skal fortsætte. Andre indsatsområder vil være miljø, ligestilling og samarbejde på det sociale område og på arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøområdet. Det kulturelle og sproglige fællesskab i Norden må bevares, og vi må arbejde for, at miljøet beskyttes, og at naturressourcerne i Norden udnyttes på en bæredygtig måde.

Det vil være en ledetråd i alle disse overvejelser, at vi sikrer, at Vestnorden – og det vil sige Norge, Island, Færøerne og Grønland – fastholdes i den nordiske kreds på en sådan måde, at sammenhøringen i hele det nordiske område er en realitet. Men også inden for de enkelte satsningsområder vil det være nødvendigt at prioritere. På ministerrådssiden har der igennem de seneste år været arbejdet med at forberede indførelsen af, hvad vi kalder et nordisk nytteprincip. Det tjener til at afgøre, hvilken virksomhed der skal udføres i fælles nordisk regi, og hvilke opgaver der bør løses nationalt.

I nytteprincippet ligger, at nordiske aktiviteter skal manifestere den nordiske sammenhæng. Der skal endvidere være tale om opgaver, hvor der opnås en ekstra gevinst ved at udføre arbejdet i fællesskab. Endelig indgår det også i nytteprincippet, at aktiviteterne skal øge den nordiske kompetence og konkurrenceevne.

I den fælles arbejdsgruppe er der enighed om at anbefale, at nytteprincippet også anvendes inden for Nordisk Råds virksomhed. Jeg er overbevist om, at nytteprincippet vil være til stor gavn bl.a. for samarbejdet imellem Råd og Ministerråd om det fællesnordiske budget. Det er væsentligt, at den nordiske nytte kommer til at gennemsyre hele det nordiske samarbejde, og det vil sige både samarbejdet i Ministerrådet og i Nordisk Råd.